

Како да се понашам уколико се открије присуство ХПВ вируса у брису или крви?

Присуство ХПВ вируса одражава ризик за карцином грлића материце, кондиломе и пренос инфекције на сексуалне партнере, а сама инфекција не мора бити видљива током целог живота, што се односи и на већину других микроорганизама овог подручја (аероби, анаероби, микоплазме, уреоплазме, хламидије).

ХПВ инфекција се може повлачити и појављивати у организму неколико пута у току живота, а да последице буду непредвидиве, што зависи од више чинилаца (пола, наслеђа, отпорности организма, узимања лекова, старости, облика и учесталости ризичног сексуалног понашања итд).

Према важећим ставовима у гинекологији и вирусологији, не препоручује се рутинска употреба антивирусних лекова против ХПВ инфекције.

Препоручује се контрола Папа-бриса код гинеколога једанпут годишње, лечење („скидање“) полних брадавица, одговорно сексуално и репродуктивно понашање и понашање по саветима уролога (за мушкарце) и гинеколога (за жене и оба пола у случајевима када то нагласи лекар).

Шта је то вакцина против ХПВ?

Савремени ставови у епидемиологији препоручују вакцинацију против ХПВ, нарочито код девојчица узраста 12 година, иако се у неким земљама даје и девојкама које су тек започеле сексуалну активност, па чак и дечацима.

У нашој земљи, вакцина против ХПВ се може купити, а даје се у три дозе, у току једне школске године, с тим да се друга доза даје 2 месеца након прве, а трећа доза 6 месеци након друге.

Шта је то одговорно сексуално и репродуктивно понашање?

(мере за смањење ризика за инфекцију ХПВ-ом и друге сексуално преносиве инфекције)

- избегавање раног ступања у сексуалне односе (пре 14 година и пре психофизичке зрелости);
- избегавање честог мењања партнера и истовременог постојања више сексуалних партнера;
- коришћење контрацепције, а нарочито кондома, када не постоји стални сексуални партнер и до одлуке о потомству;
- познавање употребе кондома;
- избегавање неефикасних метода контрацепције (као што је метода плодних и неплодних дана и прекинутог односа);
- не прибегавати хитној контрацепцији (пилула за „јутро после“) као претежном виду контроле нежељених трудноћа;
- некоришћење абортуса као метода контроле рађања;
- за жене – преглед код гинеколога једанпут годишње и по савету;
- за мушкарце – преглед код уролога;
- неступање у сексуалне односе под дејством алкохола или дрога;
- непристајање на небезбедан и нежељен секс;
- информације тражити од гинеколога, саветовалишта за младе, вршњачких едукатора и стручно рецензираних извора (не претраживати насумично интернет);
- саветовање и тестирање на ХИВ у ДПСТ саветовалиштима (добровољно, поверљиво, анонимно и бесплатно), при заводима и институтима за јавно здравље и Заводу за здравствену заштиту студената Нови Сад;
- правилна лична хигијена (веш од природних влакана, као и улошци /најбоље памучни/ који се мењају више пута током дана, након туширања); детаљна и потпуна депилација интимне регије не препоручује се као део рутине због опасности од инфекција и алергија;
- непушење и неизлагање дуванском диму, правилна исхрана;
- избегавање трудноће и порођаја пре 18 година;
- планирање да размаци између порођаја буду најмање две године;
- планирање и жељено гајење сваког детета.

ИНФЕКЦИЈА ХУМАНИМ ПАПИЛОМА ВИРУСОМ (ХПВ) КОД ДЕВОЈАКА И ЖЕНА

Како спречити и надзирати инфекцију хуманим папилома вирусом?

Шта је ХПВ?

ХПВ (хумани папилома вирус) је вирус који се најчешће преноси сексуалним односом. Поред хламидије, ХПВ данас представља најчешћу сексуално-преносиву инфекцију/СПИ (некад су то биле сифилис и гонореја).

И док је хламидија најчешћи микробиолошки узрок стерилитета, ХПВ вирус је најчешћи микробиолошки узрок рака грлића материце и полних брадавица (кондилома).

Како се утврђује присуство ХПВ инфекције код жена?

- 1 Из бриса грлића материце – PCR метод (гинеколог узима брис а анализира микробиолог); овај преглед се може извести у исто време када се узима Папа-брис, којим се утврђују степени ризика за рак грлића материце;
- 2 Из крви – серолошком имуноензимском реакцијом за доказивање специфичних антитела (ELISA метод).

ХПВ подтипови вируса и повезаност са ризицима

Постоје високо- и нискоризични типови ХПВ вируса за настанак рака грлића материце.

Све подтипове ХПВ могу имати и жене и мушкарци.

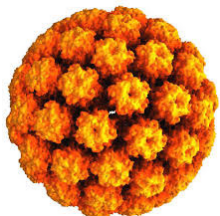
Нискоризични типови ХПВ су значајни проузроковачи полних брадавица (кондилома).

Нискоризични ХПВ подтипови:

6, 11, 40, 42, 44, 54, 61, 70, 72, 81

Високоризични ХПВ подтипови:

16, 18, 31, 33, 35, 39, 45, 51, 56, 58, 59, 68, 73, 82

Зашто су ХПВ инфекције и њихове последице честе?

Најважнији разлог зашто се у нашој земљи чешће него у другим земљама јављају најтеже последице ХПВ инфекција (карцином грлића материце код жена) јесте у томе што:

- жене и мушкарци немају знања о ризичном сексуалном понашању,
- жене и мушкарци не познају вештине или не примењују здраво сексуално понашање,
- жене се не прегледају редовно код гинеколога а мушкарци недовољно траже помоћ уролога,
- не примењују се специфичне мере спречавања ХПВ инфекција пре почетка сексуалних активности – вакцине (многе европске земље користе вакцине против ХПВ инфекција за девојке, а неке за оба пола, у узрасту од 12 година).

Редовним прегледом код гинеколога (за жене) и уролога (за мушкарце) откриле би се промене које указују на ХПВ инфекцију, а код жена и промене које претходе карциному грлића материце (дисплазије) и могло би се рутинским медицинским захватима спречити преношење инфекција или даљи развој ових промена у ћелије рака грлића материце код жена.

Мере за спречавање ХПВ инфекција

За младиће и девојке и пре ступања у сексуалне односе:

- Не ступајте рано у сексуалне односе (свакако је рано пре 14 година, а уколико је пре 18 година, значајно је да имате што мање партнера/-ки);
- Упознајте се са коришћењем кондома;
- Планирајте да први сексуални однос буде жељен и заштићен, без употребе алкохола и других психоактивних супстанци;
- Добро је да девојка посети гинеколога пре првог сексуалног односа ради саветовања (младић јој може пружити подршку);
- Информације се могу добити и у саветовалишту за младе дома здравља или од вршњачких едукатора; не претражујте насумично интернет, јер информације могу бити нетачне, или непотпуне;
- вакцине против ХПВ постоје и могу се дати девојчицама (чак и дечацима), најбоље у доби од 12 година (код нас нису у календару обавезних вакцинација).

За сексуално активне младиће/мушкарце и девојке/жене:

- Свака сексуално активна девојка и жена треба да посећује гинеколога једанпут годишње а први Папа тест треба да обави најкасније 3 године од почетка сексуалне активности; партнер пружа подршку и охрабрује;
- Младић/мушкарац и девојка/жена брине о сопственом сексуалном здрављу тако што све до одлуке о зачећу (у договору са партнером/-ком), има жељене и безбедне сексуалне односе и планира и правилно користи контрацепцију;
- Информисана одлука о врсти контрацепције доноси се у договору са партнером/-ком, најбоље уз консултацију са гинекологом и урологом;
- Кондом једино у исто време штити од ХПВ и других СПИ и нежељене трудноће, иако није 100% заштита; да би шансе у заштити биле највеће, кондом се купује у апотеци, чува на заштићеном месту и користи при сваком сексуалном односу, од његовог почетка до краја, на правилан начин;
- Избегавати сва друга ризична понашања (велик број сексуалних партнера, честа промена или истовремено постојање више сексуалних партнера, секс под дејством алкохола и дрога, пушење, недовољна лична хигијена итд);